

РАДМИЛА БРКИЋ

ИНДУСТРИЈА И РУДАРСТВО НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНА ТИТОВА МИТРОВИЦА, ЗУБИН ПОТОК И ЗВЕЧАН

У истраживањима о индустрији и рударству у општинама Титова Митровица, Зубин Поток и Звечан¹⁾ била су обухваћена следећа питања:

- просторни фактори развоја и размештаја ове делатности,
- карактеристике постојеће индустрије и рударства,
- правци и нивои будућег развоја индустрије и пројекција потреба за земљиштем у наредном периоду (2010. год.),
- расположиви локалитети атрактивни за размештај индустрије и
- предлог локалитета на којима би требало развијати индустрију, односно концепција будућег размештаја индустрије.

У току истраживања коришћени су следећи методи: анкетни метод по радни организацијама, метод квалитативне анализе и оцењивања терена атрактивних за размештај индустрије и рударства и метод синтезе локационих захтева и локационих карактеристика простора од значаја за индустрију и рударство.

Значај индустрије и рударства

Прве рударско-топионичарске активности датирају из античког времена (рудник Трепча). Појава првих индустријско-прерађивачких објеката везују се за период између два светска рата када су основане три пилане (које данас не раде); обновљена је активност у руднику „Трепча”,

¹⁾ Истраживања су обављена у циљу израде Концепције будућег размештаја индустрије на територији општине Титова Митровица за потребе Просторног плана општине Титова Митровица у Институту за архитектуру и урбанизам Србије, 1987. године. Руководилац истраживања био је др Александар Велковић. У време израде студије, истраживањем је била обухваћена територија општине Т. Митровице, коју данас чине општине Титова Митровица, Зубин Поток и Звечан.

Радмила Бркић, истраживач-приправник, Географски институт „Јован Цвијић” САНУ, Београд.

затим је изграђена термослектрана у Звечану, „Фабрика процесне опреме” у Титовој Митровици и „Рафинерија олова” у Звечану (6). У послератном периоду основано је још 14 индустријско-просторних јединица (11).

Град Титова Митровица се формирао и израстао у један од значајних индустријских центара на територији Косова и Метохије. Индустрија и рударство на проучаваном простору остварују 50% укупног дохотка привреде. Истраживање је обухватило двадесетак индустријско-просторних јединица из 12 различитих индустријских грана.

У индустрији и рударству на овом простору било је запослено 8.873 радника (1985. године)²⁾ или 11,3% укупне запослености у овим делатностима на подручју Косова и Метохије, односно 39,3% укупне запослености на територији некадашње општине Титова Митровица (8). На висок ниво развијености индустрије и рударства указује података о броју запослених на 1.000 становника који на проучаваном подручју износи 77 запослених док просечна вредност за Косово и Метохију износи 45. Ниво концентрације индустрије и рударства у односу на површину територије је изнад просека за Косово и Метохију (индекс 1,55), али је мањи од нивоа концентрације индустрије на територији општине Приштине — 2,1.

На овом простору оформљен је изразит пол развоја који је утицао и на развој других делатности. У гранској структури рударско-индустријске делатности значајно учешће остварују екстрактивна индустрија, односно рударство, и индустрије из примарне фазе производње. Оформљен центар производње обојених метала утицао је на успостављање бројних производних веза са другим индустријским гранама у проучаваном простору и ван њега.

Фактори развоја и размештаја индустрије и рударства

Посматрано подручје располаже геопотенцијалима од значаја за развој индустрије и рударства, а то су: сировинска основа, радна снага и инфраструктура.

Минералне сировине — Најважнију сировинску основу представља рудна област оловно — цинкане руде на јужним обронцима Копаоника. То је рудоносно подручје „Стари Трг” са више лежишта и са укупним резервама од 22 милиона тона руде што омогућава експлоатацију оловно-цинкане руде наредних двадесетак година (7). Хромне руде има у централном делу општине (околина насеља Јагњевица и Козарево) али експлоатација није економски оправдана. У источном делу општине налази се лежиште азбеста али се он за сада не користи. Поред насеља Житковац налази се лежиште глине и песка које се експлоатише (4).

Шумски ресурси — Значајну сировинску базу пружа шумски фонд, будући да шумовитост подручја износи 45,6% (4). Овај ресурс је распрострањен нарочито у западном делу проучаваног простора, на подручју Мокре Горе, али је за сада слабо искоришћен.

Радна снага — Ово подручје карактерише виша стопа активности у односу на просечну вредност за подручје Косова и Метохије, надпросечан ниво концентрације становништва са средњом, вишом и високом школском спремом. Међутим, и поред више стопе активности, значајне

²⁾ На основу података Покрајинског завода за статистику коригованих подацима из анкете.

резерве радне снаге се налазе у неискоришћеном делу радно-способног контингента популације, што је општа карактеристика за целокупно подручје Косова и Метохије.

И н ф р а с т р у к т у р а — Основну мрежу саобраћајница сачињавају магистралне и регионалне саобраћајнице које, допуњене локалном саобраћајном мрежом, пружају услове за просторно-привредни развој. Најпоније услове пружају простори дуж Јадранске и Ибарске магистрале као значајних коридора развоја. Путну мрежу допуњује железничка пруга Београд — Краљево — Скопље. За потребе функционисања већих индустријско-просторних јединица постоје индустријски колосеци (у индустријској зони у Звечану) и станични манипулативни колосеци (индустријска зона у Титовој Митровици).

Снабдевање индустрије електричном енергијом се врши из ТЕ „Косово“ у Обилићу, и из једне мање индустријске електране у Звечану за потребе РМХК „Трепча“ (4, 135—138). Завршетак хидросистема „Ибар—Лепенцац“ треба да омогући повољшане услове за снабдевање индустрије водом (4, 142—145).

Близина и повољан географско-саобраћајни положај у односу на главне осовине развоја, веће или велике урбане, односно индустријске центре, повољна сировинска основа и резерве радне снаге указују на компаративне предности проучаваног простора за развој индустрије и рударства.

Размештај индустрије

Просторно, индустрија на проучаваном простору се развила у претежно концентрисаном облику. Од укупно 18 *индустријско-просторних јединица* (ИПЈ), 11 је лоцирано у две индустријске зоне и на појединачним локацијама у Титовој Митровици, (50% од укупног броја запослених у индустрији и рударству). Трећа индустријска зона је формирана у Звечану са 3 ИПЈ и 20% од укупног броја запослених, док се остали индустријско-рударски објекти налазе на појединачним локацијама у неколико насељима: Стари Трг, Први Тунел, Житковац и Зубин Поток.

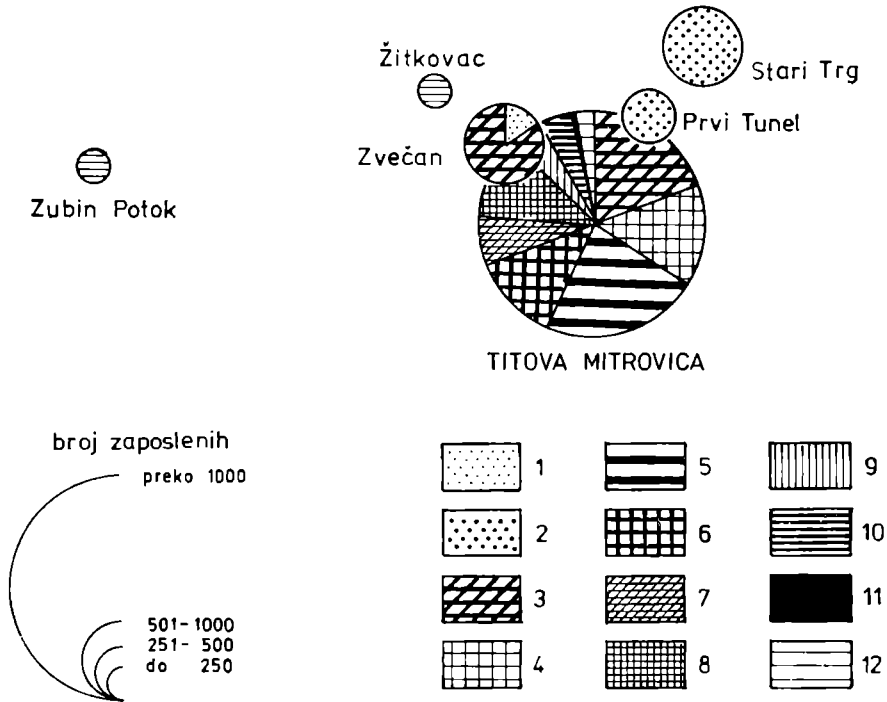
Таб. 1. — Размештај ИПЈ по насељима*)

Tab. 1. — Distribution of ISUs by settlements

Насеље	Број ИПЈ	бр. запосл.	структура у %
Стари Трг	1	1.886	21,1
Први Тунел	1	500	5,6
Т. Митровица	11	4.412	49,7
Звечан	3	1.735	19,6
Житковац	1	210	2,4
Зубин Поток	1	130	1,5
УКУПНО	18	8.873	100,0

*) Подаци Покрајинског завода за статистику кориговани подацима из анкете.

Титова Митровица се развила у индустријски центар са сложенем структуром (ИПЈ из 10 индустријских грана), од којих су најзначајније: индустрија акумулатора, производња обојених метала (металургија цинка), металопрерађивачка и хемијска индустрија; у њима је запослено 3.067 радника, или 35% од укупног броја запослених у овим делатностима на посматраном подручју. У Старом Тргу и Прво Тунелу развијена је флотација руде, у Житковцу индустрија грађевинског материјала, у Звчану производња обојених метала, производња и пренос електричне енергије а у Зубин Поток производња готових текстилних производа (Ск. 1).

Ск. 1. — Број и структура запослених по индустријским гранама

1. производња и пренос електричне енергије, 2. рудник и флотација руде, 3. производња обојених метала, 4. металопрерађивачка индустрија, 5. индустрија акумулатора, 6. производња хемијских производа, 7. производња грађевинског материјала, 8. производња готових текстилних производа, 9. производња гуме и пластике, 10. производња прехранбених производа, 11. производња и прерада дувана, 12. графичка индустрија

Sk. 1. — Number of employees and employment structure by branches of industry

1. electric power generation and transmission, 2. mine and ore flotation, 3. non-ferrous metal production, 4. metal-processing industry, 5. storage battery production, 6. production of chemicals, 7. production of building materials, 8. production of finished textile products, 9. production of rubber and plastics, 10. food production, 11. tobacco production and processing, 12. graphic industry

Повезаност и поларизациона својства индустрије и рударства

По намени својих производа могу се издвојити три групе индустријско-просторних јединица: **А** — производња средстава за производњу; **Б** — производња репроматеријала и **В** — производња робе за широку потрошњу.

Најзначајнију групу на овом простору сачињавају ИПЈ чија је производња оријентисана на производњу репроматеријала — 11 ИПЈ са 6.147 запослених, или 69,3% укупног броја запослених на територији некадашње општине Титова Митровица. У томе чак 73% укупне производње индустрије и рударства чини производња из области флотације руде и производња обојених метала.

Производњом средстава за производњу баве се 2 ИПЈ — Фабрика процесне опреме и индустрија акумулатора са 1.617 запослених (18,2% од укупног броја запослених). Производњом робе за широку потрошњу баве се 4 ИПЈ — 3 из области текстилне и 1 из области прехранбене индустрије са укупно 836 запослених (9,4%). РО „Енергетика“ (термослектрана) припада двома групама: производњи репроматеријала и производњи робе за широку потрошњу, са 3,1% запослених у индустрији.

Изразиту подстицајну снагу има флотација руде која за себе везује велики број других индустрија, почев од производње обојених метала до хемијске индустрије. Производња обојених метала, индустрија акумулатора и металопрерађивачка индустрија чине окосицу овог подручја као географског пола развоја, а основу улоге Титове Митровице, заједно са Звечаном, као снажног центра развоја. Подстицајно деловање развоја индустрије Титове Митровице са околним производним центрима у мрежи насеља на проучаваном простору одразило се на јачање дневних миграција запослених из околних насеља и изазвало популационс, социолошке, економске и просторне промене у тим насељима.

Техно-економске карактеристике постојећих индустријско-просторних јединица

Техно-економско-просторне карактеристике³⁾ представљају битна својства ИПЈ од значаја за оцену повољности размештаја постојећих ИПЈ, за извор локалитета за нову индустрију и њено уклапање у структуру околног простора.

Просечна величина ИПЈ, према броју запослених износи 493. Од 18 ИПЈ, у 2 највеће ИПЈ (рудник и флотација руде и индустрија акумулатора) је запослено 33% од укупног броја радника у индустрији и рударству на проучаваном простору. У 11 ИПЈ средње величине запослено је 61% од укупне запослености у овој делатности, док је у 5 малих ИПЈ запослено свега 6% радника.

Пошто се није располагало прецизним подацима о величини коришћеног терена, оцена величине простора коју користе ИПЈ урађена је на основу карте размере 1:50.000. Једна индустријска зона површине око

³⁾ Приказ техно-економско-просторних карактеристика је дат на основу података из обрасца ИНД 1 и 21 за 1985. годину, уз процене за поједине ИПЈ, уколико се таквим подацима није располагало.

100 ha налази се у југоисточном делу Титове Митровице. Ту су лоциране ИПЈ из области хемијске индустрије, фабрике акумулатора и металургије цинка. У источном делу Титове Митровице налази се *друга индустријска зона* површине око 14 ha где су лоциране Фабрика процесне опреме, ИГМ „Бетоњерка” и РО „Житопродукт”. *Трећа индустријска зона* која се налази у Звечану у којој су лоцирани објекти из области металургије олова (топионица и рафинерија) и термоелектрана, обухвата површину од око 21 ha.

Укупна потрошња *електричне енергије* целокупне индустрије посматраног подручја еквивалентна је потрошњи око 88.000 становника⁴). Групи врло малих или малих потрошача електричне енергије (испод 2.500 MWh годишње) припада већина ИПЈ (10). Четири ИПЈ су у категорији умерених потрошача електричне енергије (од 2.500 — 10.000 MWh годишње): из области производње и преноса електричне енергије, хемијске индустрије, индустрија акумулатора и производња гуме и пластике. Већи и велики потрошачи електричне енергије су: рудник и флотација и производња обојених метала са потрошњом од преко 10.000 MWh електричне енергије годишње.

ИПЈ из области производње електричне енергије, флотације руде и хемијске индустрије су велики *потрошачи воде* (потрошња воде преко 1.000 хиљада m³). Већи потрошачи воде су Топионица олова и Металургија цинка (од 500—1.000 хиљада m³), док остале ИПЈ припадају групи малих или врло малих потрошача воде. Истовремено, највећи потрошачи воде испуштају велику количину *отпадних вода* без претходног пречишћавања, као и ИПЈ из области производње обојених метала. Остале ИПЈ испуштају мању количину отпадних вода.

Велики *обим производње* остварују следеће ИПЈ: „Рудник и флотација” у Старом Тргу, „Производња и флотација” у Прво Тунелу, са 56% од укупне производње индустрије и рударства, затим следе производња обојених метала, производња ђубрива и соли и ИГМ „Бетоњерка”. Остале ИПЈ имају далеко мањи обим производње (испод 10.000 тона годишње).

На посматраном подручју налазе се три *јаловишта* који су велики *загађивачи животне средине*: једно у близини индустријских постројења у Звечану, друго између Звечана и Житковца и треће у једном делу града Титове Митровице. Прва два јаловишта су депоније отпада из индустрије обојених метала те представљају извор загађивања околине са сумпордиоксидом и већом количином специфичних метала, нарочито у време северног ветра. На јаловишту у јужном делу града депонује се отпад из хемијске индустрије, металургије цинка и индустрије акумулатора (гипс, пирит, цинкови оксиди) (5, 12).

На основу изнетих техно-економско-просторних карактеристика, извршена је класификација ИПЈ у две групе:

- ИПЈ са малим локационим захтевима и
- ИПЈ са једним или више великим значајним локационим захтевима.

Првој групи *локационо еластичних ИПЈ*, припадају ИПЈ из области текстилне, графичке, дуванске и прехранбене индустрије.

Локационо нееластичне ИПЈ са једним или више значајних специфичних захтева су следеће:

⁴) Рачунато са годишњом потрошњом од 2,3 MWh по једном становнику (12).

— производња и пренос електричне енергије (термоелектрана у оквиру РО „Енергетика“) која захтева велику количину воде,

— рудник и флотација руде у Старом Тргу и Првом Тунелу, — сировинска оријентација, велики су потрошачи електричне енергије и воде, стварају велики обим транспорта терета, велики загађивачи околине,

— производња обојених метала (са 3 ИПЈ) — која поред потреба за већом количином воде и енергије, захтева земљиште за депонију и предузимање мера за заштиту околине,

— производња ђубрива и соли (хемијска индустрија) своју локацију условљава могућностима за снабдевање водом, енергијом, а због великог транспорта неопходно је обезбедити и прикључак на железничку пругу, као и заштиту околине,

— производња грађевинског материјала је сировински оријентисана и ствара већи обим транспорта терета.

Остале ИПЈ (фабрика процесне опреме, индустрија акумулатора и фабрика гуме и пластике) немају изричито оштре локационе захтеве. Они се углавном односе на проблем безбедне евакуације отпадних вода из производње.

Циљеви будућег развоја индустрије и рударства

Постојећи ниво индустријске развијености још увек није успео да реши питање изражене поларизованости мреже насеља. Размештај становништва и делатности је неравномеран. Највећи део индустрије је лоциран у Титовој Митровици и у њеној непосредној околини. Отуда је слабо развијена мрежа нуклеуса (производних, услужних) изван ове зоне.

Основни циљеви будућег размештаја индустрије и рударства на овом простору су:

— решавање проблема у постојећем моделу размештаја индустрије у граду,

— размештај појединих врста индустрије и рударства на локалитетима који пружају најповољније просторне услове за развој тих делатности;

— повољно уклапање нових објеката у околни простор (приближавање места рада и места становања),

— јачање улоге индустријских зона и стамбено индустријских комплекса (насељске индустрије), као савремених и рационалних облика размештаја;

— дисперзни размештај нове индустрије, који треба да омогући формирање урбане регије Титове Митровице, односно система урбанизованих насеља који би омогућио успоравање темпа концентрације становништва, делатности и изградње у језгру урбане регије;

Постоји потреба да се будућим развојем и размештајем индустрије и рударства оствари боље и рационалније коришћење простора, равномернији развој и повољна организација делатности и насеобинских функција (становања, рада, рекреације).

Концепција будућег размештаја индустрије и рударства

Елементи за постављање концепције будућег размештаја индустрије и рударства на посматраном подручју заснивају се на компаративним предностима простора, могућностима, потенцијалима, ограничењима као и на постојећем развоју и размештају индустрије и рударства. Основни критеријуми за усмеравање размештаја нових објеката из области индустрије и рударства, који проистичу из просторних циљева, изражавају се:

— кроз најповољније коришћење потенцијала и услова сагласно укупној специфичној тражње за простором (теренима) одређених локационих карактеристика;

— кроз уштеду у простору и екстерне економије (формирање индустријских зона и повезивање са постојећом индустријом);

— кроз уштеде и ефекте који би се остварили вишенаменским коришћењем просторних потенцијала, што је могуће потпунијим њиховим коришћењем, повољнијим уклапањем индустрије и рударства у околни простор (индустрија — насељени простор, индустрија — туристички локалитети, индустрија — пољопривредне зоне, индустрија — индустрија),

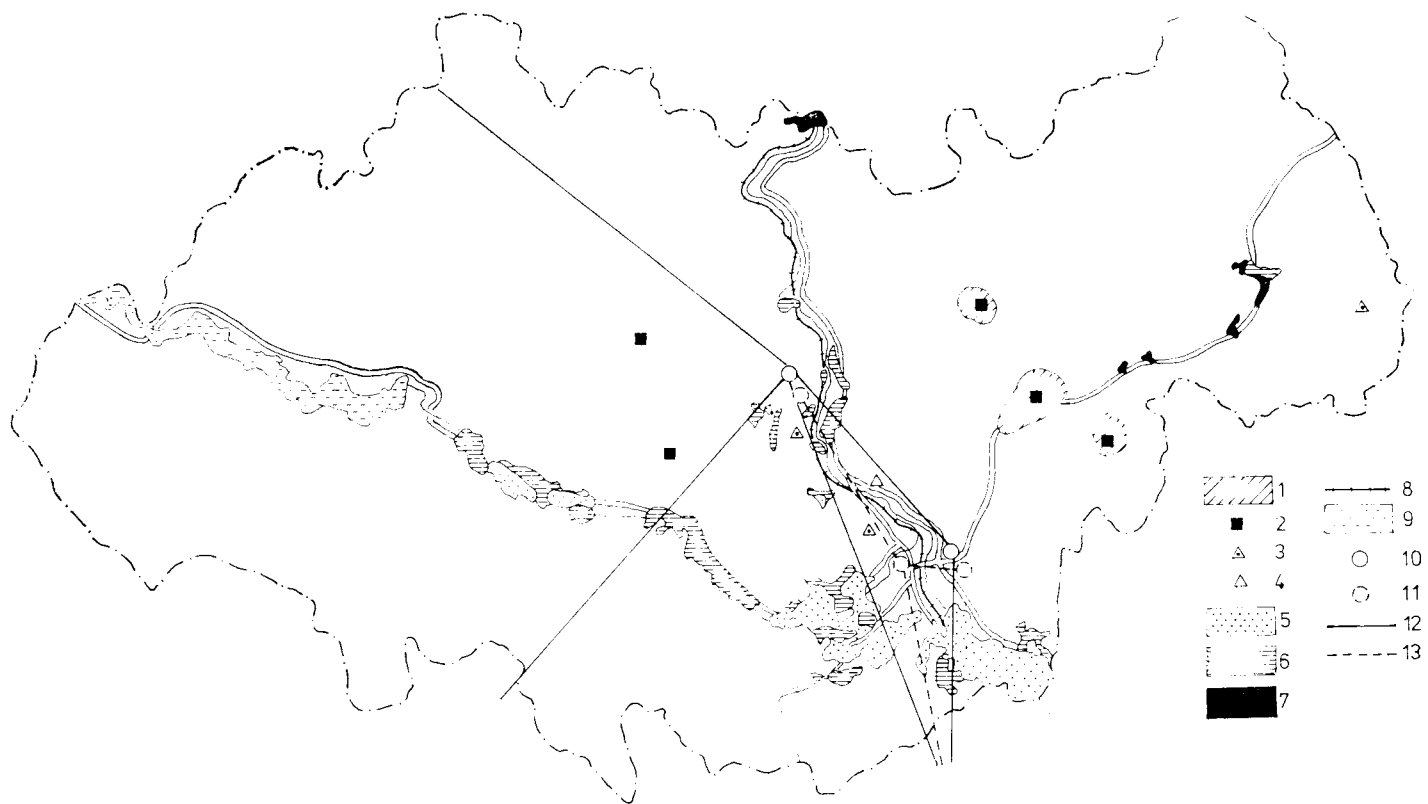
— кроз уштеде у трошковима уређења земљишта за потребе индустрије и рударства,

— кроз тежњу да се што је могуће више иде на смањење будућих експлоатационих трошкова везаних за размештај индустрије.

Према пројекцији броја запослених (3), индустрија и рударство ће у 2010. години запошљавати 24.127 радника, односно 41,4% од укупног броја запослених на посматраном подручју. При томе, биће остварене значајне структурне промене у развоју појединих грана индустрије: с једне стране јачање индустрије акумулатора, производње и прераде дувана као и јачање производње гуме и пластике, и с друге стране, слабије изражен пораст запослених у металопрерађивачкој хемијској, текстилној, прехрамбеној индустрији грађевинског материјала.

На основу пројекције броја запослених и плана развоја индустрије и рударства урађене су пројекције будућих потреба за земљиштем. Укупне потребне површине терена до 2010. године за смештај предвиђеног броја запослених износе око 120 ha (не рачунајући рудник и обојену металургију). Највеће потребе за земљиштем постојаће код индустрије грађевинског материјала (32 ha), индустрије акумулатора (30 ha) и хемијске индустрије (28 ha). Остале индустријске гране имаће већу густину запослених и за њихов развој неће бити потребно да се резервишу већи комплекси терена.

Постојећа индустрија, а нарочито она која је локационо нееластична, треба да се развија и даље на садашњим локацијама: производња и пренос електричне енергије у Звечану, рудник и флотација у Старом Тргу и Првом Тунелу, производња обојених метала у Звечану и Титови Митровици и ИГМ у Житковцу. Развој и размештај хемијске индустрије, индустрије акумулатора, производње гуме и пластике зависи ће од могућности проширења постојећих капацитета на локалитету у долини реке Ситнице.

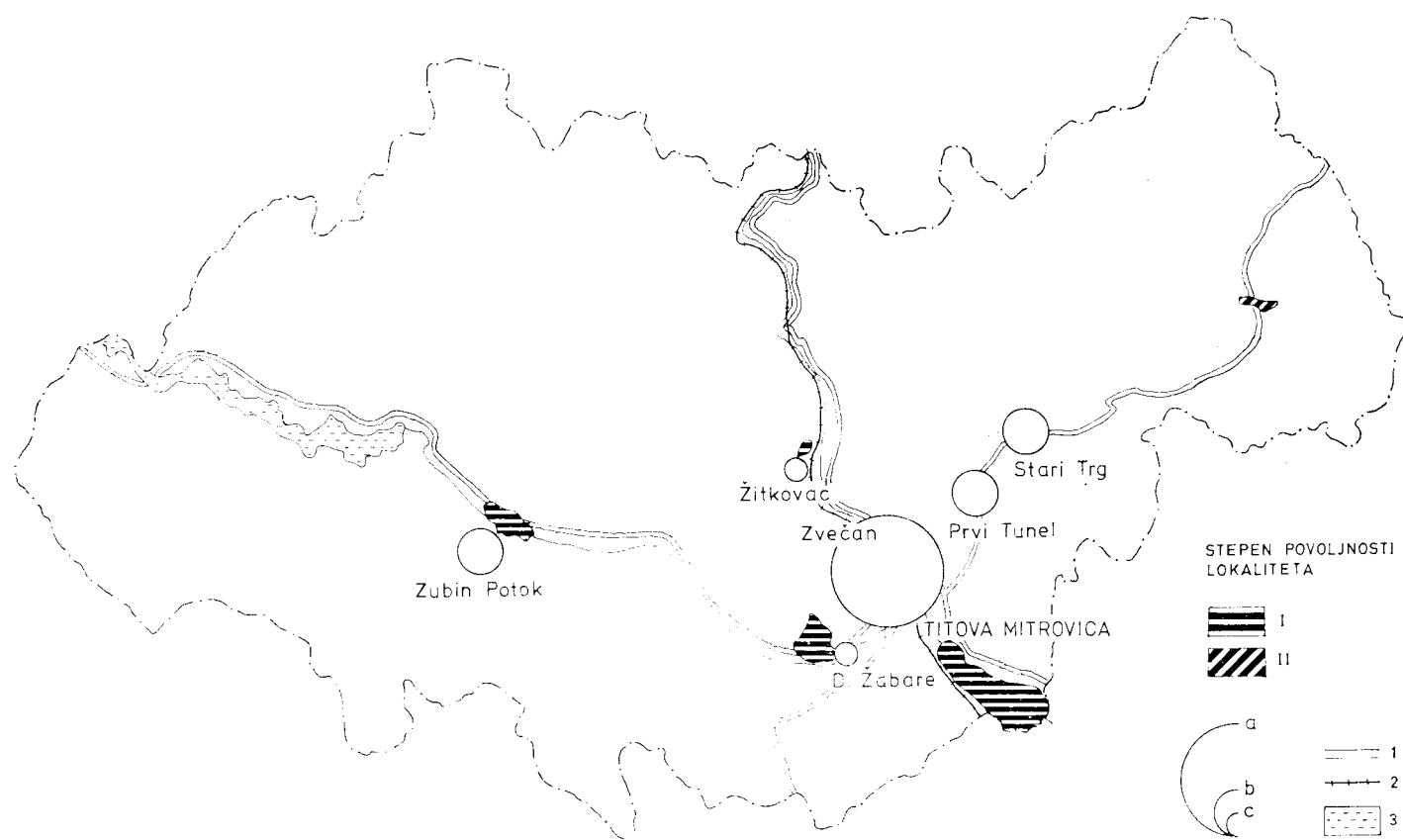

Ск. 2. — Локалитети повољни за смештај индустрије

1. зона рудних лежишта, 2. рудници метала, 3. значајнија лежишта неметала, 4. каменолом, 5. падоб терена од 0—3%, 6. падоб терена од 3—5%, 7. падоб терена од 5—10%, 8. железничка пруга, 9. акумулација, 10. постојеће трафостанице, 11. планиране трафостанице, 12. постојећи далеководи, 13. планирани далеководи

Sk. 2. — Favourable locations for accomodation of industry

1. ore deposit zone, 2. metal mines, 3. more significant non-metals deposits, 4. quarry, 5. 0—3% ground slope, 6. 3—5% ground slope, 7. 5—10% ground slope, 8. railway line, 9. water reservoir, 10. existing transformer stations, 11. planned transformer stations, 12. existing overhead transmission lines, 13. planned overhead transmission lines

Ск. 3. — Предложени локалитети за смештај индустрије

1. основна путна мрежа, 2. — железничка пруга, 3. — акумулација, а. примарни индустријски центар, б. секундарни индустријски центар, в. насеље са нуклеусом индустрије

Sk. 3. — Proposed locations for accomodation of industry

1. basic road network, 2. railway line, 3. water reservoir, a. primary industrial center, b. secondary industrial center, c. settlement with industrial nucleus

За будући развој нове индустрије предлажу се већ оформљени локалитети и центри и локалитети који пружају најповољнију комбинацију локационих услова. Тако локалитет *Зубин Потк* пружа могућности за развој веће индустријске зоне уз просторне и техничко-технолошке мере заштите околине (ИПЈ из области текстилне, металопрерађивачке и прехранбене индустрије). Локалитет *Жабаре* омогућава развој сличних грана, локалитет *Житковац* је погодан за развој ИГМ, а локалитет *Бајџора* за смештај локационо еластичних грана индустрије са малим потребама за водом и енергијом и транспортом терета уз већу густину радних места (Ск. 3.).

Предлог концепције развоја и размештаја индустрије садржи развој уз већ постојеће 3 индустријске зоне, још једну, у Зубин Поток. Тиме ће ово насеље, сада нови општински центар, добити ранг секундарног индустријског центра са развијеном текстилном и неким погоном из чисте индустрије. Ранг секундарног индустријског центра имаће и насеља Стари Трг и Први Тузел са основном делатношћу из области флотације олово-цинкано-железне руде. Житковац ће проширењем ИГМ добити ранг насеља са нуклеусом индустрије. Насеље Жабаре са новим индустријским погоном из области прехранбене индустрије треба да постане приградско насеље са развијеном индустријом.

Предложена концепција треба да омогући подстицање развоја секундарног центра Зубин Поток, са својом гравитационом зоном и насеља у источном и северном делу општине а тиме и смањење прилива становништва у град, на повољну структуру делатности у граду и уопште, развој мреже насеља у општини.

ЛИТЕРАТУРА

1. Veljković S. A., Brkić R.: *Konceptija razmeštaja industrije i rudarstva na teritoriji opštine Titova Mitrovica*, Rad za potrebe Prostornog plana Titova Mitrovica, IAUS, Beograd, 1987.
2. Veljković S. A.: *Industrija kao komponenta prostorno-funkcionalne strukture Beograda*, Horizonti urbanizma 16, Beograd, 1983.
3. Grigorov M., i saradnici: *Privreda Titove Mitrovice* — Rad za potrebe PPO Titove Mitrovice, IAUS, Beograd, 1987.
4. Grupa autora: *Regionalni prostorni plan Kosova*, Zavod za urbanizam i projektovanje, Priština, 1979.
5. Milašin N., Prodanović S.: *Kvalitet i zaštita životne sredine* — Studija za potrebe PPO Titova Mitrovica, IAUS, Beograd, 1987.
6. Николић С.: *Индустрија Косовске Митровице*; Зборник радова, св. XI; Географски завод ПМФ-а; Београд; 1964.
7. . . . Srednjoročni plan razvoja za period 1986—1990. godine, RNHK olova i cinka »Трепча«, Звечан, 1986.
8. . . . *Општине у СР Србији 1986*, Републички завод за статистику, Београд, 1987.
9. . . . *Број запослених по индустријским гранама*, Покрајински завод за статистику, Приштина, 1986.
10. . . . *Obrasci IND 1 i IND 21*, Republički zavod za statistiku, Beograd, 1985.
11. . . . Подаци из анкете по радним организацијама.
12. Гојко Муждека: *Основе концепције перспективног снабдевања Београда електричном енергијом*; Електротехнички факултет; Београд; 1978.

INDUSTRY AND MINING ON THE TERRITORY OF TITOVA MITROVICA, ZUBIN POTOK AND ZVEČAN MUNICIPALITIES

Research work on industry and mining includes the basic factors of development and distribution of these activities, characteristics of the existing economic and organizational structure, as well as the trends and levels of the future development and distribution.

In this area a strong development pole has been created to also influence the development of other activities. Within the branch structure of mining-industrial activity a significant share is being realized by the extractive industry /or mining/, and primary production industry. Strongly formed center of non-ferrous production has initiated numerous production links with other industrial towns within and without the area under study.

Space-wise, the industry on the area under observation has developed predominantly in the concentrated form. Out of a total of 18 industrial-spacial units (ISU) 11 are located in two industrial zones and in individual locations in Titova Mitrovica, (50% of the total employees in industry and mining). The third industrial zone is formed at Zvečan, with 3 ISUs and 20% of the total number of employees, while other industrial-mining projects are located on the particular locations in the neighbouring settlement: Stari Trg, Prvi Tunel, Žitkovac and Zubin Potok.

The principal objectives of the future distribution of industry and mining within this area are as follows: solution of problems within the existing industry distribution model in the town; distribution of the particular types of industry and mining on the locations offering the most favourable spacial conditions for development; favourable adjustment of the new projects into the environment (place of work and place of residence getting closer); strengthening of the role of industrial zones and residential-industrial complexes (settlement industries), as modern and rational forms of distribution; dispersive distribution of the new industry to enable creation of Titova Mitrovica urban region and/or the urban settlement systems to allow for a slower tempo of concentration of population, activities and construction within the center of urban region.

The method of synthesis of industry location requirements and location space characteristics has provided for the preparation of concept of the future development and distribution of industry.

The proposed concept should play a significant role in inducing the development of the settlement Zubin Potok, as the center, with its zone of influence. Thus, the directed development and distribution of industry should also reflect on the development of the very town of Titova Mitrovica, and its structure of activities and functions.